

Univerzita Palackého
v Olomouci

PLÁNOVÁNÍ VÝUKY

aneb první krok pro úspěšnou výuku

Projektování a plánování

- jedná se o první krok každé uvědomělé lidské činnosti
- velký rozdíl mezi západní Evropou a postkomunistickými státy střední Evropy
- rozlišujeme plánování na:
 - MAKROÚROVNI (RVP, Národní strategie ...)
 - MIKROÚROVNI (tematický plán, příprava na vyučovací jednotku, ...)
- lze členit i podle času (na jakou dobu se tvoří):

prognózy

střednědobé plány

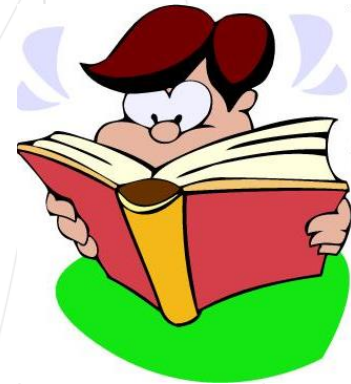
krátkodobé projekty

Základy plánování výuky dobrého učitele

- dobrý učitel věnuje dostatek času a své mentální kapacity promýšlení a plánování učebních cílů, jejich uspořádání a vzájemných vztahů
- dobří učitelé hledají informace a propojují učivo se zkušenostmi žáků
 - = při plánování berou v úvahu náměty a specifika žáků
- nejdůležitější otázky:
 - **JAKÉ jsou cíle výuky? CO se mají žáci naučit? JAK se to mají naučit?**
 - dále: Jak využívat a strukturovat čas? Jak organizovat činnost ve třídě? Jaké použijí pomůcky?

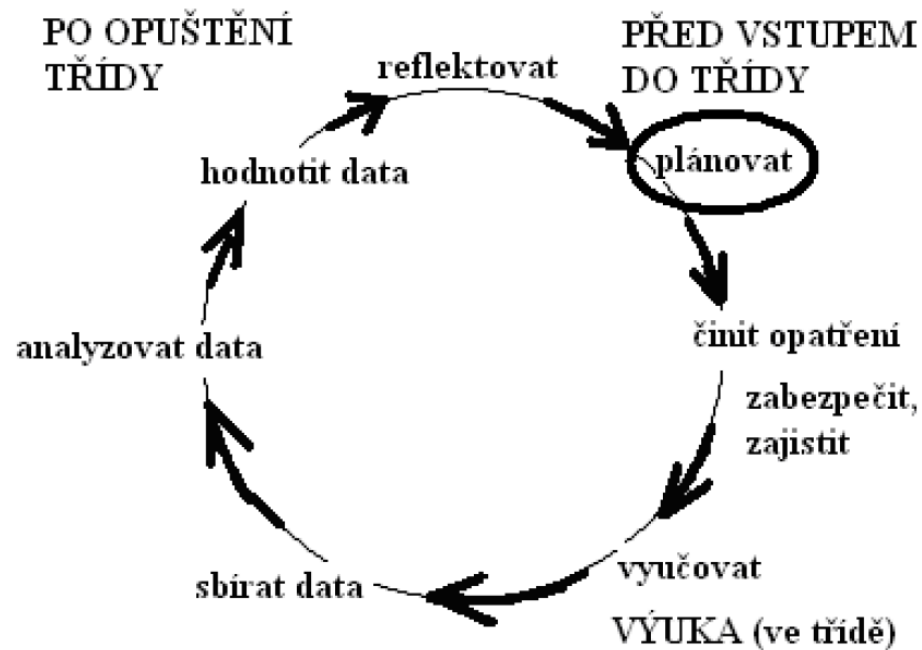

Univerzita Palackého
v Olomouci

Základy plánování výuky dobrého učitele

je individuální činností
plánování patří mezi základní kompetence
učitele

Tematický plán učiva

- vychází z vyšších plánovacích dokumentů
- formulují se zde konkrétní představy o výuce ve školním roce = vždy na 1 š. rok
- stanoví:
 - tematické celky a počty hodin
 - vhodná i formulace hlavních výukových cílů, který je zde formulovaný tím, co žák na konci roku (tématu) umí, resp. jaké kompetence si osvojil, dále i mezipředmětových vazeb
 - vhodné i plánování pomůcek, pokusů, exkurzí
- může být zpracován individuálně či v kolektivu např. o v rámci oborové komise
- schvalován ředitelem školy
- bere se zde zřetel na specifika dané třídy, ale i vybavení učebny
- neměl by být konstruovaný jen na základě „osnov“ či učebnice (častá chyba), ale podle reálných potřeb a specifik žáků daných tříd

Tematický okruh	Výstupy žáka	Učivo	Průřezové téma	Mezipředmětové vztahy	Poznámka	Téma	Číslo
Člověk a jeho svět	ovládá práci se zeměpisnými programy na počítači porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa	Práce s programem Google Earth Opakování učiva minulého ročníku	EV, MV, MKV, OSV, VDO, VES	In - Google Earth	Soutěž s využitím aplikace Google Earth	Zeměpisné prázdniny Co už vím ze zeměpisu	1 - 2
Obyvatelstvo a sídla	posuzuje na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, posuzuje a srovnává rozmístění obyvatelstva na Zemi podle různých kritérií, hospodářských a politických jevů charakterizuje věkovou strukturu dynamiku růstu světové populace v závislosti na její geografickém rozložení, vysvětlí základní pojmy související s přirozeným a umělým pohybem obyvatelstva prokáže porozumění termínu národ, národnost, zhodnotí jazykovou a národnostní strukturu světové populace orientuje se v problematice nejvýznamnějších světových náboženství, zhodnotí souvislosti mezi náboženstvím a kulturou posoudí souvislosti přírodních podmínek s funkcí lidských sídel, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel upevňuje znalosti o rozmístění obyvatelstva na Zemi a sídelní strukturu	Rozmístění obyvatelstva na světě Přirozený pohyb populace, nerovnoměrnost růstu populace a jeho důsledky, migrace - příčiny a důsledky Lidské rasy, rasismus, jazykové rodiny a skupiny, písmo, národ a národnost Světová a národní náboženství Příklady obydlí v různých částech světa, typy a funkce sídel, urbanizace Opakování tématu	EV, MV, MKV, OSV, VDO, VES	F - satelitní snímky z oběžné dráhy Země M rozbor grafů, průměrná hodnota D - průmyslová a demografická revoluce M kartogram, procento a promile OV imigrace, asimilace, multikulturalita Př - biologické znaky lidských ras D - rasismus a holocaust Čj - slovní základ, indoevropské jazyky OV - lidská práva, národnost Cj pozdrav v cizích jazycích OV světová náboženství D vliv křesťanství na evropské dějiny, arabská říše Vv vliv křesťanství a islámu na umění D - města ve starověku, středověku a v současnosti Př - využití přírodních materiálů na stavbu obydlí dřívě a dnes, vliv osídlení na krajinu	Domácí práce: pokusit se napsat pozdravy v cizích jazycích a cizím písmem (rusky, arabsky, vietnamsky, čínsky...)	Rozmístění obyvatelstva na světě Pohyb obyvatelstva Jazykové a národnostní členění obyvatelstva, písmo Náboženství Lidská sídla Obyvatelstvo a sídla	3 4 - 5 6 - 8 9 - 11 12 - 13 14
	porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění průmyslové výroby, chápe hlavní změny v průmyslové výrobě v současnosti lokalizuje na mapě hlavní surovinové zdroje, chápe vazbu mezi průmyslem a nerostnými surovinami lokalizuje na mapě hlavní energetické zdroje, vysvětlí rozdíly mezi obnovitelnými a neobnovitelnými zdroji zhodnotí přiměřeně strukturu, odvětví a funkce průmyslové výroby	Význam průmyslové výroby, změny v průmyslové výrobě Zdroje nerostných surovin: paliva, rudy kovů, nekovy Klasické a alternativní zdroje energie Strojírenství, chemický průmysl, průmysl stavebních hmot, potravinářský		D - významné technické objevy OV - globalizace Př - vznik uhlí a ropy Ch - značky chemických prvků, vlastnosti kovů F - parní stroj, elektřina, jaderná reakce, výroba elektrické energie F - pohon automobilů Př - přírodní vlákna	Příprava zeměpisné vycházky Zeměpisná vycházka - větrná elektrárna	Průmyslová výroba Zdroje nerostných surovin Energetika Zpracovatelský průmysl	15 16 - 18 19 - 20 20 - 22

Typologie přípravy na výuku

dle Rys, 1975

I. Typ

- tzv. BLESKOVÁ PŘÍPRAVA
- učitel si odpovídá na otázky:
- CO? a JAK?

II. typ

- nejčastější typ
- otázky: CO JIŽ BYLO?
ČEHO CHCI DOSÁHNOUT?
JAK A ČÍM TOHO DOSÁHNU?
JAKÉ BUDE MÍT TATO HODINA POKRAČOVÁNÍ?

III. Typ

- je typem nejnáročnějším
- hovoříme o tvorbě DIDAKTICKÉ ANALÝZE UČIVA
- otázky na:
 1. CÍLE
 2. PROSTŘEDKY, KTERÝMI CÍLE DOSÁHNU
 3. ZVLÁŠTNÍ DIDAKTICKÁ HLEDISKA
předběžné znalosti, analýza obtížnosti, jak aktivizovat žáky, zajištění časové a obsahové kontinuity, zajištění individuálního a diferencovaného přístupu k žákům ad.
 4. VÝCHOVNÉ MOŽNOSTI
 5. ORGANIZACI VYUČOVACÍ JEDNOTKY
 6. ČASOVÝ PROJEKT VYUČOVACÍ JEDNOTKY
 7. REALIZACI PŘÍPRAVY

- každý by si měl udělat svůj vlastní systém přípravy na hodinu
- předkládané příklady (v semináři, v učebnicích, na internetu) jsou pouze modely
- vždy by si měl však učitel odpovědět na zmíněné otázky a řádně si hodinu promyslet i s možnými variantami
- v přípravě aktivit by vždy měly **převažovat aktivity žáků nad aktivitami učitele**